

**Jomfruland
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Møtedato: Pr. e-post
Saksnummer:
Saksbehandler: Morten Johannessen
Dato saksframlegg: 30.04.2020

Sak 2020/11: Oppsyn med brannfare, Jomfruland

Bakgrunn

Nasjonalparken har 29.04.20 mottatt henvendelse fra Jomfruland hytteeierforening om at oppsyn med brannfare på Jomfruland tas opp i styret for nasjonalparken. Leder av hytteeierforeningen, Thomas Vogt-Eriksen skriver at Jomfruland Vel og Jomfruland Hytteeierforening var imot at de særlige retningslinjene etter frilufsloven for Jomfruland ble opphevet, men at de ikke nådde fram.

Foreningen mener at det særlig er bruk av åpen ild/engangsgrill som er et problem i sommerperioden, og at ansettelse av en oppsynsmann for noen måneder ville være en relativt rimelig forsikring mot brann og andre følger av uomtenksom adferd i nasjonalparken.

Bakgrunnen er blant annet en henvendelse til foreningens styre fra en av deres medlemmer, Pål Bjerke, som skriver:

«Jeg har tidligere i år fått med meg at Kommunestyret i Kragerø har stemt mot Kommunedirektørens forslag om at telting må foregå på etablerte telt og campingplasser på Jomfruland. Det ble i møte i januar i år enighet i Kommunestyret om å stryke hele bestemmelsen om telting som i forskriftene og heller la frilufslovens bestemmelse gjelde.

Forstår dette i første omgang gjelder Øytangen, Saltsteinbukta, Vestre Saltstein/Tangbukta og Kystledhyttene. Videre Tårnskogen, Tårnstranda og Skagerakstrand.

Vi har hytte som grenser mot Tårnskogen/Tårntjernet og har ved flere anledninger erfart at folk har slått seg ned her for natten med gapahuk og telt, det er gjort opp bål og adferden har ikke vært i samsvar med god folkeskikk og omgang i/med naturen. Har forsøkt på pen måte og oppfordre til slukking av bål/grill, men er blitt møtt med voldelig tone.

Når det nå blir tillatt ifølge frilufsloven og telte i 2 døgn stort sett overalt i utmark på øya vil dette kunne medføre forsøpling, branntilløp og lite hyggelige situasjoner. Uvettig omgang med ild er etter min mening det største problemet.

Forstår videre at Kragerø Kommune nå har overtatt Området ved kafeen og Tårnskogen/Tårntjernet fra Telemark Fylkeskommune.

Jeg foreslår at Hytteeierforeningen går i dialog med Kragerø Kommune og Nasjonalparkstyret for å ansette en oppsynsmann med pondus for å ivareta øyas interesser og sørger for at vi ikke havner i situasjoner med ukontrollert ild og forsøpling og at 2 dagers regel for telting opprettholdes.

Med de store inntektene Kragerø Kommune nå innkasserer i forbindelse med ny eiendomsskatt burde de kunne avse penger til en oppsynsmann for f. eks. 4 måneder, mai til og med august. Tror det kan være en god investering. Så vidt jeg har erfart er det helt vanlig at det ansettes oppsynsmenn i forbindelse med nasjonalparker - har selv møtt flere under jakt i nasjonalparker.»

Forvalters vurdering

Brannfaren i nasjonalparken

Over store deler av Jomfruland består toppdekket sorterte masser av stein, grus og sand som er godt drenert og som tørker lett ut når det er lengre perioder uten nedbør, spesielt om sommeren. I slike perioder tørker undervegetasjonen av blant annet gras og urter ut og visner. Større trær har rotsystem i morenen under toppdekket der de stort sett finner vann. Sist dette oppsto var sommeren 2018 da det meste av undervegetasjon som blomstrer og vokser ut over sommeren var vissen og tørr.

Det er liten tvil om at brannfaren i slike situasjoner er stor i åpne områder for eksempel i enger. Når det gjelder skog, er det en stor andel lauvskog på Jomfruland. Trolig vil brann spre seg noe mindre i større, levende lauvtrær enn i for eksempel gran og furu som utvikler lettantennelige gasser under brann. I noen områder er det imidlertid ganske mye død ved av lauvtrær og dødt lauv fra sist høst. Mindre greiner og lauv vil antakelig være tørre i slike situasjoner, og en kan se for seg at brann kan spre seg på skogbunnen. Når det gjelder grove, døde trær, tar uttørkingen lenger tid og det skal nok en lang tørkeperiode til for at de skal brenne lett.

Regelverket

Etter forskrift om brannforebygging § 3 er det generelt bålforbud i perioden 15. april til 15. september. Det gjelder også grill. Da er det forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skog og annen utmark uten spesiell tillatelse. Forbudet gjelder ikke innmark (gårdsplasser, hustomter, egen hage, dyrket mark, engslått, kulturbeite og skogplantefelt). Det er tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann. Med «åpenbart ikke medføre brann» menes f. eks. at det ligger snø på bakken, eller at det har vært mye nedbør over lang tid. I tillegg kommer at det etter forskriften for nasjonalparken § 7 er forbud mot brenning av bål og bruk av grill direkte på underlaget. Det gjelder i hele nasjonalparken, hele året.

Tilfeller av ulovlig bålbrenning

Til tross for forbudene blir det rapportert om en del tilfeller av bålbrenning i slike perioder, både i og utenfor nasjonalparken. Det er relevant å se områdene under ett, da en brann kan spre seg både til og fra nasjonalparken.

Informasjon

Informasjon om forbudene er tilgjengelig på nett etter lovgivningen for både brannvern og nasjonalparken. I brosjyren om nasjonalparken som vil bli distribuert i tiden framover, er bålforbudet gjengitt. Det er satt opp en del plakater etter brannvernlovgivningen, utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet. Jomfruland landbrukslag vil bli supplere dem før sommeren i år. Videre er det bestilt 12 mindre skilt om forbud mot bål, løse hunder og telting i nasjonalparken på norsk, engelsk og tysk, som blir levert ca. St. Hans. Tre midlertidige skilt om det samme er produsert og vil bli satt opp i løpet av neste uke.

Oppsyn

I praksis er det nok lite kontroll av bålforbudet i regi av Politiet, brannvesenet og Statens naturoppsyn (SNO) som har lovmessig myndighet til å kontrollere. Den «kontrollen» som foregår er nok mest at fastboende eller hytteeiere på Jomfruland tar det opp med de som fyrer bål.

For nasjonalparkens del kan vi bidra til noe bedre kontroll ved å be SNO om å øke sin aktivitet i tørkeperioder. SNO har hjemmel til å kontrollere i nasjonalparken på bakgrunn av forbudet i verneforskriften. De har ikke myndighet utenfor nasjonalparken. Det vil i så fall bli stikkprøvekontroller og ikke fast oppsyn. Kontroll med bålforbudet er ikke avtalt spesielt i den såkalte bestillingsdialogen med SNO.

Når det blir nevnt i henvendelsen fra Jomfruland hytteeierforening at det er kontroll med bålfyring i andre nasjonalparker, blant annet Hardangervidda, er nok det en misforståelse. Bålforbudet etter brannlovgivningen gjelder ikke i fjellet og det er ikke bestemmelser om bålforbud i forskriftene for nasjonalparkene i fjellet.

Det vurderes som lite aktuelt å ansette oppsynspersonell i regi av nasjonalparken, etter som det ikke er prioritert i forvaltningsplanen, i budsjettsammenheng eller av styret på andre måter så langt.

Det er primært brannvesenet som har ansvar for brannforebygging, uavhengig av om det er nasjonalpark eller ikke. Politiet har generell adgang til å kontrollere. Nasjonalparkstyret kan anmode disse etatene om å styrke sin kontroll i tørre perioder med stor brannfare.

Innstilling

Nasjonalparken viderefører informasjonen på nett og distribuerer brosjyre der bålforbudet hele året i nasjonalparken er gjengitt. Videre settes det opp skilt med forbud mot bål, løse hunder på norsk, tysk og engelsk.

Statens naturoppsyn bes om å øke sin kontroll av bålforbudet i nasjonalparken på Jomfruland i tørkeperioder.

Kragerø brannvesen og Politiet anmodes om å vurdere å øke sin kontroll på Jomfruland i tørkeperioder.

Vedtak

Nasjonalparken viderefører informasjonen på nett og distribuerer brosjyre der bålforbudet hele året i nasjonalparken er gjengitt. Videre settes det opp skilt med forbud mot bål, løse hunder på norsk, tysk og engelsk.

Statens naturoppsyn bes om å øke sin kontroll av bålforbudet i nasjonalparken på Jomfruland i tørkeperioder.

Kragerø brannvesen og Politiet anmodes om å vurdere å øke sin kontroll på Jomfruland i tørkeperioder.

Utskrift til

- Jomfruland hytteeierforening
- Jomfruland vel
- Statens naturoppsyn
- Kragerø brannvesen
- Politiet i Kragerø